

Toimintakertomus tilikaudelta 2018

Taloudellinen toimintaympäristö

Talousvuosi 2018 päättyi hermostuneissa tunnelmissa

Riskit taloudellisessa toimintaympäristössä tiivistyivät vuoden lopulla ja markkinoilla oli selvää hermostumista. Maailmantaloudessa suhdannehuippu on ohitettu ja kasvun odotetaan hidastuvan. Kasvu piti pitkään hyvin pintansa kasvavien poliittisen riskien ristipaineessa. Reaalitalouden indikaattorit ovat osin ristiriitaisia, ja kasvun odotetaan hidastuvan, mutta selkeitä merkkejä talouskasvun jyrkästä romahduksesta ei ole näköpiirissä.

Yhdysvalloissa talouskehitys jatkui vahvana. Veronkevennykset vauhdittivat taloutta, ja erittäin hyvä työllisyyskehitys on tukenut yksityisen kulutuksen kasvua. Samaan aikaan siirrot kauppapolitiikassa ovat vaikuttaneet yritysten tulevaisuuden suunnitelmiin ja tulosodotuksiin. Kiinassa talouden kasvu on hidastumassa selkeästi.

Euroalueen näkymät vaimenivat ja kasvun odotetaan hidastuvan. Kokonaiskuvaan vaikuttavat erityisesti Britannian EU-eron avoin tilanne, Ranskan mellakat ja niiden vaikutukset julkiseen talouteen, sekä komission jousto Italian taloudenpidossa.

Yhdysvaltain keskuspankki Fed nosti ohjaukorkoaan neljä kertaa vuoden aikana. Seuraavien askelten odotetaan olevan varovaisempia. Euroopan keskuspankki normalisoi myös omaa rahapolitiikkaansa ja ilmoitti lopettavansa arvopapereiden osto-ohjelman. Keskuspankit ovat muuttamassa rahapolitiikkaansa vaativissa olosuhteissa ja markkinoiden reaktiot ovat voimakkaita. Rahapolitiikan perusviritys euroalueella jatkuu edelleen talouskasvua tukevana.

Suomessa suhdannehuippu on ohitettu

Suomen talous pääsi vauhtiin jälkijunassa kilpailijamaihin verrattuna. Talous oli vahvassa vedossa edelleen vuonna 2018 ja työllisyyden paraneminen oli voimakasta. Työllisyysaste saavutti vuoden lopulla hallituksen asettaman tavoitteen 72 %. Työmarkkinoilla korostuivat kohtaanto-ongelmat ja vaikeudet löytää osaavaa työvoimaa.

Suomi on pieni avotalous. Menestyminen ja mahdollisuudet rahoittaa hyvinvointia riippuvat paljon Suomen talouden kasvusta. Kasvun odotetaan hidastumisestaan huolimatta jatkuvan ja työllisyyden paranevan edelleen. Pidemmällä aikavälillä matala investointiaste ja heikko tuottavuuskehitys heikentävät talouden tuotanto-potentiaalia, jonka vahvistaminen on ratkaisevan tärkeää myös työeläkkeiden rahoittamisessa.

Julkisen talouden tila on kohentunut selvästi talouskasvun vauhdittumisen myötä ja tehtyjen sopeutustoimien ansiosta. Lähivuosina ikäsidonnaisten menojen kasvu kutistaa liikkumavaraa ja aikaikkuna varautumiselle umpeutuu.

Tilastokeskus julkaisi marraskuussa uuden väestöennusteen. Syntyvyyden aleneminen on jatkunut trendin-omaisesti jo usean vuoden ajan. Muutokset väestörakenteen odotetussa kehityksessä ovat syventäneet uusimpia arvioita julkisen talouden kestävyysvajeesta ja heijastuvat pitkällä tähtäimellä myös työeläkejärjestelmään.

Työeläkejärjestelmä

Työllisyyden elpyminen ja pitkään jatkunut suotuisa kehitys pääomamarkkinoilla ovat tukeneet työeläkkeiden rahoittamista, maltillisena pysyvää eläkemaksun tasoa ja työeläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyttä. Pidempiä työuria tarvitaan, jotta eläkkeiden rahoitus ja julkisen talouden kestävyys voidaan turvata. Uusien työkyvyttömyyseläkkeiden määrät kasvoivat vuoden aikana. Varma tavoittelee työurien pidentymistä tekemällä yhteistyötä asiakkaidensa kanssa työkykyjohtamisessa. Työn tuottavuuden ja osaamisen merkitys korostuu tulevaisuudessa, kun väestö ikääntyy ja työvoiman tarjonta heikkenee.

Varma valmistautui vuoden 2018 aikana yhteistyössä muun työeläkealan, viranomaisten ja asiakkaidensa kanssa kansallisen tulorekisterin käyttöönottoon. Mittava hanke vaati muutoksia vakuuttamisessa ja tiivistä yhteistyötä eri osapuolten välillä. Kansallisen tulorekisterin tavoitteena on vähentää hallinnollista taakkaa, saavuttaa kustannussäästöjä ja parantaa tehokkuutta.

Työeläkejärjestelmän kehittämiseksi on päättyneen vuoden aikana tehty selvitystyötä, jossa on arvioitu mahdollisuuksia yhdistää kunta-alan eläkejärjestelmä yksityisalojen työeläkejärjestelmään.

Työeläkemaksut ja vastuvelan tuottovaatimus

Vuonna 2018 TyEL-vakuutuksen keskimääräinen maksu oli 24,4 % palkoista, mistä palkansaajan maksuosuus oli 6,35 % alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla sekä 7,85 % 53–62 vuotiailla. YEL-maksu oli 24,1 % vahvistetusta työtulosta alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla sekä 25,6 % 53–62 vuotiailla.

Vastuvelan tuottovaatimus koostui rahastokorosta (3,00 %), eläkevastuiden täydennyskertoimesta ja osake-tuottokertoimesta. Täydennyskertoimen arvo oli vuonna 2018 keskimäärin noin 1,31 %. Osaketuottokerroin vuonna 2018 oli -8,42 %. Vanhimpien takaisinlainojen ja eräiden muiden erien korkona käytetään perustekorkoa, joka oli koko vuoden 5,50 %. Vakuutusmaksun laskennassa käytettävä vakuutusmaksukorko oli koko vuoden 2,00 %.

Varman taloudellinen kehitys

Varman käypien arvojen mukainen kokonaistulos oli -1 741 (1 524) miljoonaa euroa. Kokonaistulos vuosineljänneksittäin vaihteli tilikauden aikana niin, että kolmas neljännes oli tulokseltaan paras ja neljäs heikoin.

Varman vakavaraisuus pieneni vuoden 2018 aikana 1 916 miljoonaa euroa, ja vakavaraisuuspääoma tilikauden päättyessä oli 9 619 (11 534) miljoonaa euroa. Varman eläkevarat suhteessa vastuvelkaan (vakavaraisuusaste) olivat 127,5 (133,5) %. Vakavaraisuusrajaan verrattuna vakavaraisuuspääoma oli 1,6-kertainen (1,7-kertainen) eli turvaavalla tasolla. Vakavaraisuusraja muuttuu sijoitusten riskipitoisuuden mukaan. Varman strategisena tavoitteena on ylläpitää vahvaa vakavaraisuutta vakaan tuoton ja toiminnallisen tehokkuuden avulla.

Sijoitustuotto käyvin arvoin oli -902 (3 343) miljoonaa euroa eli -2,0 (7,8) % sijoitetulle pääomalle. Vastuuvälille hyvitettävä korko oli 913 (1 890) miljoonaa euroa. Näin vuoden 2018 sijoitustulos oli -1 816 (1 453) miljoonaa euroa. Liikekulut olivat 40 (33) % vakuutusmaksuihin sisältyviä hoitokustannusosia alhaisemmat, ja hoitokustannusylijäämä oli 56 (45) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos oli 23 (34) miljoonaa euroa ja muu tulos oli -4 (-8) miljoonaa euroa.

Asiakashyvityksiä varten siirrettiin vuoden 2018 lopussa 153 (161) miljoonaa euroa ositettuun lisävakuutusvastuuseen. Hyvityssiirto on noin 0,8 (0,8) % vakuutettujen arvioidusta palkkasummasta.

Asiakashyvitysten muodostuminen muuttui vuonna 2017, ja Varman asiakkaille vuodelta 2018 maksettavat asiakashyvitykset sisältävät koko hoitokustannusylijäämän. Tämän lisäksi asiakashyvityksenä maksetaan myös 1 % vakavaraisuuspääomasta. Varman vahva vakavaraisuus ja erinomainen toiminnallinen tehokkuus koituvat näin täysimääräisesti Varman asiakkaiden hyväksi.

Varmassa vakuutettujen yhteenlaskettu TyEL-palkkasumma vuonna 2018 oli noin 20,4 (19,4) miljardia euroa. Palkkasumman arvioidaan kasvaneen noin 5,3 %. Yhtiön vakuutusmaksutulo oli 5 118 (4 867) miljoonaa euroa, josta TyEL-vakuutusten osuus oli 4 935 (4 683) miljoonaa euroa ja YEL-vakuutusten 183 (184) miljoonaa euroa.

Tilikauden päättyessä Varmassa oli vakuutettuna 559 981 (537 241) henkilöä. Voimassa olevia vakuutuksia oli vuoden 2018 lopussa 62 745 (61 493) ja näissä vakuutettuina 36 715 (35 918) yrittäjää ja 523 266 (501 323) työntekijää.

Vuoden 2018 aikana saatettiin voimaan uusia TyEL-vakuutuksia 2 832 (2 780) kappaletta ja YEL-vakuutuksia 5 983 (5 862) kappaletta.

Varmaan siirtyi vuoden 2018 aikana vakuutussiirtoina 5 miljoonaa euroa lisää maksutuloa muista eläkeyhtiöistä, ja uusia TyEL-vakuutuksia myytiin 60 miljoonalla eurolla. Erityisen hyvin Varma menestyi pienyrityssegmentissä.

Ansio- ja työsuhdeilmoituksia tuli vuoden aikana yhteensä 2 451 838 (2 113 398) kappaletta, joista 97 (96) % sähköisiä kanavia pitkin.

Varma palvelee vakuutuksenottajia oman asiakasyhteystoiminnan lisäksi If Vahinkovakuutuksen ja Nordea-konsernin palveluverkon avulla.

Vuonna 2018 eläkkeitä maksettiin bruttomääräisesti 5 668 (5 544) miljoonaa euroa. Eläkkeensaajien määrä kasvoi, ja Varmassa oli vuoden lopussa maksussa 343 400 (342 600) eläkettä.

Vuoden aikana tehtiin 22 476 (24 507) uutta eläkepääätöstä. Uusien eläkepääätösten määrä oli 8,3 % pienempi kuin vuonna 2017 ja kaikkien eläkepääätösten kokonaismäärä 2,9 % suurempi kuin vuonna 2017. Vanhuuseläkepääätösten määrä oli 11 137 (12 801), työkyvyttömyyspäätösten 6 024 (5 116) ja osittaisten varhennettujen vanhuuseläkepääätösten määrä 1 967 (2 705) kappaletta. Määräaikaisten eläkkeiden jatkopäätöksiä tehtiin 4 488 (4 390) ja muita päätöksiä 24 093 (17 305) kappaletta, joita ovat muun muassa eläkeoikeudessa tapahtuvien muutosten vuoksi annettavat päätökset ja ennakkopäätökset. Uusien työkyvyttömyyseläkehakemusten hylkäysosuus oli 33,0 (33,4) %. Verkossa tehtyjen eläkehakemusten osuus kaikista ensikertaisista eläkehakemuksista oli 50 (54) %.

Työkyvyttömyyseläkehakemusten määrä kasvoi yli 10 % edelliseen tilikauteen verrattuna. Taustalla on arvioitu olevan työllisyystilanteen paranemisen myötä todetut piilevät työkyvyttömyysriskit, aktiivimallin soveltamis-käytännöt ja vanhuuseläkeiän nousu. Varman eläkehakemusten kokonaiskäsittelyaika vuonna 2018 oli 31 päivää ja näin ollen 9 päivää lyhyempi kuin työeläkealan keskimääräinen käsittelyaika.

Työeläkekuntoutus on vaihtoehto työkyvyttömyyseläkkeelle, ja kuntoutuksen volyyymi kasvoi Varmassa edelleen. Kuntoutustoiminta on osoittautunut tulokselliseksi. Varman kautta kuntoutusta saaneista siirtyy työmarkkinoille kokonaan tai osittain noin 76 % kaikista kuntoutujista. Varma on ollut vuosia työeläkekuntoutuksen edelläkävijä ja ohjaa työkykyriskissä olevia asiakkaita aktiivisesti kuntoutuksen pariin. Varman asiakkaista suurempi osa hyödyntää kuntoutusta työelämään paluuseen kuin siirtyy työkyvyttömyyseläkkeelle. Vuoden 2018 aikana Varma auttoi yritys-asiakkaitaan henkilöriskien hallinnassa työkykyjohtamisen, kuntoutus- ja eläkeratkaisupalvelujen asiakaskohtaisella koordinoinnilla eläkekustannusten hallinnan ja työssä jatkamisen tukemiseksi.

Varma osallistui myös asiakkaiden työkykyjohtamishankkeiden kustannuksiin yhteisesti sovittujen kirjallisten, usein monivuotisten suunnitelmien ja sopimusten mukaisesti. Varma on huhtikuusta 2017 alkaen julkistanut Varman ja sen asiakkaiden välillä laaditut uudet työhyvinvointisopimukset.

	31.12.2018	31.12.2017	Muutos
Vakuutettujen määrä			
TyEL	523 266	501 323	21 943
YEL	36 715	35 918	797
Yhteensä	559 981	537 241	22 740
Vakuutusten määrä			
TyEL	26 030	25 575	455
Eläkkeensaajien määrä			
Osa-aikaeläke	377	937	-560
Osittainen varhennettu vanhuuseläke	3 585	2 430	1 155
Perhe-eläke	50 350	50 713	-363
Työkyvyttömyyseläke	22 646	24 039	-1 393
Vanhuuseläke	253 595	251 023	2 572
Varhennettu vanhuuseläke	12 859	13 439	-580
Työuraeläke	2	0	2
Yhteensä ¹⁾	343 414	342 581	833
¹⁾ YEL-eläkkeensaajat	29 431	29 655	-224
TEL/YEL-lisäeläkkeensaajat	43 442	43 715	-273

Varman asiakaspalvelussa verkkoasiointi on keskeinen palvelukanava. Varman verkkopalvelussa voi laskea tuoreen arvion oman eläkkeensä suuruudesta riippuen siitä, minkä ikäisenä aikoo jäädä eläkkeelle. Näistä arvioista verkossa tehtiin 91,1 %. Verkkopalvelussa voi myös tehdä eläkehakemuksen ja seurata hakemuksensa käsittelyn etenemistä. Yhteensä verkkohakemuksia tehtiin vuoden aikana 14 135 (13 637) kappaletta.

Varma lähettää vakuutetulle työeläkeotteen kerran kolmessa vuodessa. Vuonna 2018 näitä otteita lähetettiin 197 404 (230 000) kappaletta. Otteesta näkyvät tiedot eläkkeeseen vaikuttavista ansioista sekä edellisen vuoden loppuun mennessä karttuneesta työeläkkeestä. Työeläkeotteen saa myös sähköisesti Varman verkkopalvelun kautta; tämän palvelun käyttö on lisääntynyt merkittävästi.

Vastuuvelka

Varman vastuuvelka pieneni -0,5 (9,5) % ollen 36 521 (36 696) miljoonaa euroa. Vastuuvelkaan sisältyy kasvaneiden vakuutusmaksu- ja korvausvastuiden lisäksi asiakashyvityksiin käytettävää ositettua lisävakuutusvastuuta 154 (162) miljoonaa euroa, vakavaraisuuspääomaan sisältyvää osittamatonta lisävakuutusvastuuta 1 486 (2 265) miljoonaa euroa ja osaketuottosidonnaista lisävakuutusvastuuta -255 (769) miljoonaa euroa.

Vakuutuskannan muutokset

Tilikauden aikana Varma vastaanotti vakuutuskantaa eläkesäätiöstä. Varman vastuulle siirtynyt eläkevastuu oli yhteensä 0,1 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminta

Varman vuoden 2018 sijoitustuotot kehittyivät heikosti, kun markkinoiden turbulenssi yltyi vuoden viimeisellä neljänneksellä. Sijoitukset tuottivat -2,0 (7,8) % ja sijoitusten arvo oli joulukuun lopussa 44 015 (45 409) miljoonaa euroa. Tuottokehitys painoi Varman vakavaraisuusastetta, joka heikkeni vuoden aikana 127,5 (133,5) %:iin.

Maailmantalouden näkymien heikkeneminen ja poliittisen epävarmuuden lisääntyminen johtivat vuoden lopulla hyvin heikkoon kehitykseen sijoitusmarkkinoilla. Kulunut vuosi oli maailman osakemarkkinoilla heikoin sitten finanssikriisin, ja joulukuun kehitys oli heikointa siitä lähtien kun laajaa maailmanosakemarkkinaindeksiä on tilastoitu eli vuodesta 1988. Toisin kuin aiemmin vuoden aikana, turbulenssi iski vuoden lopulla erittäin kovaa myös Yhdysvaltain osakemarkkinoihin, missä osakekurssit laskivat joulukuussa yli 9 %. Pitkät valtionlainojen korot kääntyivät vuoden lopulla selvään laskuun, vaikka Yhdysvaltain keskuspankki jatkoi ohjauskorkojen nostoja. Myös euroalueella korot olivat laskussa ja markkinoiden usko Euroopan keskuspankin kykyyn nostaa ohjauskorkoja hidastuvan talouskasvun ympäristössä oli koetuksella. Euroalueella Italian korkoero Saksaan pysyi korkealla, vaikka ero kapenikin tuntuvasti vuoden lopussa. Yrityslainamarkkinoilla korkeamman riskin yrityslainojen riskilisät kääntyivät selvään nousuun osakemarkkinoiden vanavedessä, mikä heijasteli paitsi kiristyvää likviditeettiä myös pelkoja talouskasvun tuntuvasta hidastumisesta.

Markkinoiden heikko ja ajoittain epäyhtenäinen kehitys teki allokaatiosta haastavaa. Myös erittäin matala korkotaso sekä dollarimääräisten sijoituskohteiden korkeat suojauskustannukset leikkasivat korkosijoitusten tuotto-potentiaalia. Hajautus erityisesti listaamattomiin sijoituskohteisiin on kuitenkin rajoittanut osake- ja korkomarkkinoiden heilahteluista koituvia riskejä, vaikka osakemarkkinoiden erittäin voimakas lasku ja yrityslainamarkkinoiden riskilisien nousu loi painetta myös listaamattomien sijoitusten tuottokehitykselle. Varman sijoitusten allokaatiossa noteerattujen osakkeiden painon laskua jatkettiin neljännellä vuosineljänneksellä.

Varman sijoitukset tuottivat vuoden laskumarkkinassa heikosti. Sijoituksista tuottivat vuonna 2018 parhaiten pääomasijoitukset, kiinteistöt ja hedgerahastot, vaikka myös jälkimmäiset kärsivät vuoden lopun markkinaturbulenssista. Korkosijoitukset kärsivät riskilisien leventymisestä, kehittyvien markkinoiden valuuttojen voimakkaasta heikentymisestä ja rahapolitiikan normalisoinnista, ja tuotot painuivat negatiivisiksi. Yksittäisistä sijoituskohteista matalariskiset valtionlainat kehittyivät vahvasti vuoden lopulla. Yhdysvaltain dollari vahvistui vuoden aikana selvästi useimpiin valuuttoihin verrattuna. Sijoitusten viiden vuoden keskimääräinen nimellistuotto oli vuoden lopussa 4,3 % ja kymmenen vuoden 6,0 %. Vastaavat reaaliuotot olivat 3,7 ja 4,8 %.

Korkosijoitusten tuotto kääntyi negatiiviseksi ja oli -1,8 (3,7) %. Heikon kehityksen taustalla olivat erityisesti heikentyneet kasvunäkymät, lisääntynyt poliittinen epävarmuus sekä dollarilikviditeetin kiristyminen. Nämä heikensivät kehittyvien maiden valuuttoja sekä nostivat heikomman luottoluokituksen lainojen riskilisiä. Euroalueen valtionlainojen korkojen kehitys eriytyi vuoden edetessä. Turvasatamana pidetyn Saksan pitkät korot laskivat lähelle nollaa, kun taas Italian korot pysyttelivät selvästi korkeammalla heijastellen huolia maan velkakestävyuden näkymistä. Euroalueen rahamarkkinakorot pysyivät negatiivisina, kun usko Euroopan keskuspankin kykyyn normalisoida rahapolitiikkaa heikkeni. Lainasaamisten tuotto oli 3,7 (2,2) % ja julkisyhteisöiden joukkovelkakirjojen -4,2 (4,0) %. Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjojen tuotot olivat -2,0 (6,2) % ja muiden rahoitusmarkkinavälineiden -0,1 (-1,9) %.

Gloaalien osakemarkkinoiden kehitys oli kuluvana vuonna hyvin heikkoa ja useat osakeindeksit päätyivät kaksinumeroiseen laskuun. Jo alkuvuonna osakemarkkinoilla oli voimakasta turbulenssia, mutta vuoden kolmanteen neljänneksen asti tuotot kääntyivät korjausliikkeiden jälkeen takaisin nousuun. Erot eri maantieteellisten alueiden välillä olivat kuitenkin erittäin suuria. Tämä muuttui vuoden viimeisellä neljänneksellä, joka oli poikkeuksellisen heikko. Suomalaiset osakkeet tuottivat hieman muuta Eurooppaa vahvemmin, mutta kokonaisuutena osakesijoitusten tuotot jäivät selvästi negatiivisiksi. Noteerattujen osakkeiden tuotto oli -8,3 (11,6) %. Pääomasijoitukset olivat vuoden kuluessa vahvimmin tuottanut omaisuusluokka 17,5 (7,9) % samaan aikaan, kun noteeraamattomat osakesijoitukset tuottivat 3,8 (18,5) %.

Kiinteistösijoitusten tuotto oli 5,5 (4,9) %. Suorien kiinteistösijoitusten tuotto oli 3,9 (2,9) % ja kiinteistösijoitusrahastojen 10,6 (12,0) %. Vuokraustoiminta oli aktiivista ja salkun käyttöaste säilyi erinomaisella tasolla. Kiinteistö-salkun kehittäminen jatkui vuoden aikana toteutuneiden järjestelyjen ja kotimaisten kehityshankkeiden ja ulkomaisten sijoitusten myötä. Vuoden aikana käynnistyi mm. Uusikummun koulun rakennushanke Espoossa.

Muiden sijoitusten tuotot jäivät -1,4 (9,3) %:iin. Hedgerahastot hajauttivat hyvin osake- ja korkomarkkinoiden riskiä ja niiden tuottokehitys ylsi 1,6 (8,5) %:iin. Sen sijaan muihin sijoituksiin sisältyvät vaihtoehtoiset riskipremio-sijoitukset kärsivät osake-, korko- ja luottoriskimarkkinoiden samanaikaisesta laskusta sekä markkinavolatiliteetin noususta loppuvuonna.

Varmalla on dollarimääräisiä sijoituksia hedgerahastoissa, osakkeissa, yrityslainoissa ja pääomarahastoissa. Sijoituspolitiikan mukaisesti osa valuuttakurssiriskistä on suojattu. Kuluvana vuonna Yhdysvaltain dollarin vahvistuminen tuki jonkin verran osakkeiden tuottoa. Operatiivisesti valuuttariskiä hallinnoidaan yhtenä kokonaisuutena, ja tulosluvuissa valuuttavaikutus sisältyy eri omaisuusluokkien tuottoon.

Sijoitustoiminnassa korostuivat vahvan vakavaraisuusaseman turvaaminen, sijoitusten monipuolinen hajauttaminen ja vahva panostus riskienhallintaan. Riskienhallinnassa käytettiin johdannaisia suojaustarkoituksessa ja salkun riskitason säätelyssä.

Sijoitusten markkinariski on suurin yhtiön tulokseen ja vakavaraisuuteen kohdistuva riski. Osakkeiden osuus sijoitusten markkinariskistä on selkeästi suurin. Varman sijoitusten kokonaisriskiä mittaava VaR-luku oli 1 777 (1 218) miljoonaa euroa.

Varman omistajaohjauksen periaatteet

Varman omistajaohjauksen keskeisiä periaatteita ovat omistettujen yritysten korkeatasoinen hallinnointi, toiminnan läpinäkyvyys, aktiivinen vaikuttaminen sekä avainhenkilöstön kannustinjärjestelmien seuranta. Omistajaohjauksen periaatteet päivitettiin vuoden 2018 lopussa ja ne ovat nähtävissä Varman verkkosivuilla. Vuonna 2018 Varma osallistui aktiivisesti omistamiensa kotimaisten yhtiöiden yhtiökokouksiin ja yhtiöiden osakkeenomistajien nimitystoimikuntien työskentelyyn. Varman jäsenyydet listattujen yhteisöjen nimitystoimikunnissa ovat nähtävillä Varman verkkosivuilla.

Liikekulut

Varman toiminnallinen tehokkuus on erittäin hyvä. Varma käytti vakuutusmaksun hoitokustannustulolla katettaviin liikekuluihin 60 (67) % työeläkevakuutusmaksun yhteydessä saaduista hoitokustannusosista. Liikekulujen hallinta on keskeinen tavoite samalla kun toiminnallista tehokkuutta kehitetään entisestään. Toiminnan tehokkuus koituu Varman asiakkaiden hyväksi asiakashyvityksinä. Varman tavoitteena on hoitaa niin nykyisten kuin tulevienkin eläkkeensaajien varoja mahdollisimman tehokkaasti.

Toiminnan tehokkuuden lisääminen edellyttää henkilöstöressurssien ja varsinkin tietojärjestelmäkulujen jatkuvaa hallintaa, sillä ne muodostavat Varman liikekuluista valtaosan. Kokonaisliikekulut pienenevät 3 % ja olivat 125 (129) miljoonaa euroa.

Varma osallistuu aktiivisesti työeläkealan yhteisten tietojärjestelmien kehittämiseen ja hallinointiin. Varma edellyttää myös yhteisiltä järjestelmiltä kustannustehokkuutta sekä kustannusten läpinäkyvyyttä.

Henkilöstö

Emoyhtiön henkilöstö keskimäärin ja tilikaudella maksetut palkat käyvät ilmi alla olevasta taulukosta.

	2018	2017	2016	2015	2014
Henkilöstö keskimäärin	532	524	540	549	552
Palkat ja palkkiot, milj. euroa	40,1	39,3	36,0	39,6	40,1

Konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä yhdistellyn Tieto Esy Oy:n henkilöstömäärä oli vuonna 2018 keskimäärin 38.

Vuoden lopussa Varman henkilöstöstä työskenteli 28 % eläkepalveluissa, 16 % vakuutus- ja aktuaaripalveluissa, 12 % asiakkuuksien toiminnoissa, 13 % sijoitustoiminnoissa ja 31 % muissa toiminnoissa.

Päätyneellä tilikaudella Varma otti käyttöön uudistetun tehtävien vaatavuusjärjestelmän. Yhtiön työkaluttuuria kehitettiin koko henkilöstön voimin erilaisissa hankkeissa.

Konserni- ja osakkuusyhtiöt

Vuoden 2018 lopussa Varma-konserniin kuului 128 (139) tytär- ja 17 (17) osakkuusyhtiötä. Tärkeimmät tytär- ja osakkuusyhtiöt ovat Tieto Esy Oy (50,1 %), NV Kiinteistösijoitus Oy (45,0 %), Serena Properties AB (43,0 %) ja CMCV Kungens Kurva HoldCo AB (45,0 %). Lisäksi Varma-konserni omistaa 50 % Keskinäisen vakuutusyhtiön Kalevan takuupääomasta. Pääosa tytär- ja osakkuusyhtiöistä on kiinteistöyhtiöitä.

Yhtiön hallinto

Varman yhtiökokouksessa käyttävät äänivaltaa vakuutuksenottajat noin 78 %:n, vakuutetut noin 20 %:n sekä takuupääoman omistaja Sampo-konserni noin 2 %:n äänioikeudella. Varman varsinainen yhtiökokous pidettiin 15.3.2018. Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle tilikaudelta 2017.

Hallintoneuvoston uusiksi jäseniksi valittiin Eero Broman, Jukka Erlund, Kari Kauniskangas, Pekka Kuusniemi ja Petri Vanhala.

Hallintoneuvoston jäseninä jatkoivat Kari Jordan (puheenjohtaja), Saana Siekinen (varapuheenjohtaja), Satu Wrede (varapuheenjohtaja), Juri Aaltonen, Petri Castrén, Erkki Etola, Stig Gustavson, Olavi Huhtala, Juha Häkkinen, Jukka Jäämaa, Niina Koivuniemi, Ville Kopra, Tapio Korpeinen, Timo Koskinen, Päivi Leiwo, Olli Luukkainen, Jari Suominen, Leena Vainiomäki, Jorma Vehviläinen, Christoph Vitzthum ja Anssi Vuorio. Göran Åberg erosi hallintoneuvostosta 30.11.2018 ja Jari Latvanen 11.12.2018.

Varman tilintarkastajina ovat toimineet KHT Antti Suominen ja KHT Jenni Smedberg. Varatilintarkastajina ovat toimineet KHT Robert Söderlund ja tilintarkastusyhteisö Ernst & Young, päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Tuija Korpelainen.

Varman hallitukseen kuuluivat vuonna 2018 Jari Paasikivi (puheenjohtaja), Antti Palola (varapuheenjohtaja), Kai Telanne (varapuheenjohtaja), Riku Aalto, Eila Annala (7.3.2018 alkaen), Johanna Ikäheimo, Rolf Jansson, Ari Kaperi, Casimir Lindholm (2.3.2018 asti), Jyri Luomakoski, Petri Niemisvirta, Ilkka Oksala ja Pekka Piispanen sekä varajäsenet Eila Annala (7.3.2018 asti), Eija Hietanen, Liisa Leino ja Risto Penttinen (7.3.2018 alkaen).

Varman hallitus valitsi kokouksessaan 18.12.2018 edelleen puheenjohtajaksi Jari Paasikiven sekä varapuheenjohtajiksi Antti Palolan ja Kai Telanteen 1.1.2019 alkaen.

Varman verkkosivuilla on esitetty hallinto- ja ohjausjärjestelmistä ajantasainen selvitys, joka perustuu listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksiin. Varma julkaisee osavuosiraportin vuosineljänneksittäin tavoitteenaan, että yhtiön taloudellinen julkinen raportointi on läpinäkyvää ja parhaiden käytäntöjen mukaista.

Oma pääoma

Varmalla on 71 takuuosuutta, jotka ovat Sampo Oyj:n ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön hallussa. Yhtiöjärjestyksen mukaan takuupääomalle 11,9 miljoonaa euroa suoritetaan vuosittain yhtiökokouksen päättämä korko, joka voi olla enintään työntekijöiden eläkkeitä koskevan lainsäädännön mukaisessa vakuutuksessa sovellettava perustekorko lisättyä yhdellä prosenttiyksiköllä.

Riskienhallinta

Varman tulokseen ja vakavaraisuuteen liittyviin riskeihin vaikuttaa pääasiallisesti sijoitustoiminnan tulos. Tärkein operatiivinen riski liittyy tietojärjestelmiin, joiden toiminta on keskeistä eläkkeiden ja vakuutusten käsittelyssä sekä työeläkejärjestelmän verkottuneessa toimintatavassa.

Työeläkejärjestelmän maksuvalmiusriski on hallinnassa, koska eläkemeno on hyvin ennustettavissa ja sijoituksissa on merkittävä paino likvideissä instrumenteissa. Varman vakuutusliikkeen riskit, jotka eivät ole merkittäviä, liittyvät kerättyjen vakuutusmaksujen ja niistä kertyneen vastuuelan riittävyteen suhteessa yhtiön vastuulla oleviin eläkkeisiin.

Varman sijoitussuunnitelmassa määritellään sijoituksille asetettavat yleiset turvaavuustavoitteet, sijoitusten hajautus- ja likvideettitavoitteet sekä valuuttaliikkeen järjestämisen periaatteet. Hallitus arvioi yhtiön sijoituksiin sisältyvät riskit arvonmuutoksen, odotetun tuoton, turvaavuuden ja valuuttaliikkeen suhteen sekä yhtiön riskinkantokyvyn sijoitusten osalta mukaan lukien arvion vakavaraisuusaseman kehityksestä. Sijoitussuunnitelmassa määritelty perusallokaatio määrittää perustason sijoitussalkun kokonaisriskille. Perusallokaatiosta voidaan poiketa määriteltyjen rajojen puitteissa. Maksimiriskitaso mitoitetaan siten, että noteerattuihin osakesijoituksiin sekä osaan hedgerahastosijoituksista kohdistuvan 25 % arvonalaskun jälkeen vakavaraisuuspääoma on vähintään VaRin verran vakavaraisuuspääoman vähimmäismäärää korkeammalla ja kuitenkin aina vähintään vakavaraisuusrajalalla.

Sijoitussalkun hajauttaminen perustuu omaisuusluokkien tuottokorrelaatiot huomioivaan allokontiin. Riskejä hallitaan muun muassa hajauttamalla sijoituksia omaisuusluokittain ja kohteittain, sijoituskantaa ja -kohteita analysoimalla, riskikeskittymiä välttämällä, turvaavalla vakuuspolitiikalla, varovaisella arvostuskäytännöllä, johdannaisten käytöllä sekä valvonta- ja seurantajärjestelmällä.

Vuoden 2019 alusta käyttöön tullut kansallinen tulorekisteri muutti vakuutusmaksujen perustana olevien ansio-tietojen ilmoitusliikenteen keskitetyksi verohallinnon ylläpitämään järjestelmään. Työeläkealan toimijat saavat vakuuttamista varten tarvitsemansa tiedot keskitetyksi alan yhteisten järjestelmien kautta. Uusi toimintatapa toi mukanaan uusia operatiivisia riskejä, joihin Varma on varautunut osana järjestelmäudistuksia.

Työeläkkeen etuusperusteisuus luo turvaa ja taloudellista ennustettavuutta. Nuorten ja tulevien sukupolvien eläke-etujen turvaaminen vahvistaa työeläkejärjestelmän tulevaisuutta. Maksutason sopiminen tämän vuosikymmenen loppuun saakka on yritysten näkökulmasta merkittävä vakautta lisäävä tekijä vallitsevassa vaativassa talous-tilanteessa. Sovittujen etuussopeutusten ansiosta eläkkeiden rahoitusta koskeva tasapaino on mahdollinen kohtuullisella kustannusrasituksella. Eläkeiän nousu helpottaa rahoitusta pidemmällä aikavälillä.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa kuvataan tarkemmin vakuutus-, sijoitus-, operatiivisia ja muita riskejä sekä esitetään niihin liittyviä määrällisiä tietoja.

Vastuullisuus

Varman olennaisimmat yritysvastuun vaikutukset on määritelty Varman yritysvastuuohjelmassa. Ohjelmaa uudistettiin vuonna 2018, ja sen painopisteinä ovat työkyvyn ja hyvän työelämän edistäminen, ilmastonmuutoksen hillintä, eettinen liiketoiminta ja avoin viestintä sekä vastuu varmalaisista.

Varma on arvioinut toimintaansa ja liikesuhteisiinsa liittyvät yritysvastuuriskit ja sillä on riskeihin liittyen käytössä kattavat hallintajärjestelmät sekä riittävät ja tarkoituksenmukaiset ennakoivan huolellisuuden turvaavat prosessit.

Varman yritysvastuun tavoitteista ja toimenpiteistä on kerrottu laajemmin erillisessä Global Reporting Initiative (GRI) -ohjeiston mukaan tehdystä raportista, joka on integroitu Varman verkkosivuilla julkaistuun vuosikertomukseen. Raportti julkaistaan maaliskuun puolivälissä.

Selvitys muista kuin taloudellisista tiedoista

Liiketoimintamallin kuvaus

Varmalla on vastuullinen perustehtävä, eläkkeiden turvaaminen. Varman sijoitustoiminnalla on suurimmat vaikutukset, kun tarkastellaan ympäristövastuuta, sosiaalista vastuuta ja vastuuta työntekijöistä, ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä korruption ja lahjonnan torjuntaa. Varman omassa toiminnassa ja toimitusketjussa merkityksellisintä on henkilöstöstä huolehtiminen ja vastuu ympäristöstä.

Varman vastuullista liiketoimintaa ohjaavat keskeiset toimintaperiaatteet ovat yritysvastuuohjelma, eettiset liiketoimintaperiaatteet, vastuullisen sijoittamisen periaatteet, sijoitusten ilmastopolitiikka ja yritys vastuuvaatimukset toimittajille.

Sosiaalinen vastuu ja työntekijöihin liittyvä vastuullisuus

Sosiaalinen vastuu Varmassa tarkoittaa eläketurvan laadukasta ja sujuvaa toimeenpanoa ja Varman asiakkaiden työkyvyn tukemista. Varma on viime vuosina kehittänyt eläkehakemusten käsittelyprosessiaan niin, että asiakkaat saavat eläkepäätökset nopeammin. Vuonna 2018 kaikkien eläkehakemusten keskimääräinen käsittelyaika lyheni 31 päivään vuoden 2017 tasosta, 37 päivästä. Käsittelyaika on 9 päivää lyhyempi kuin alalla keskimäärin.

Varman tavoitteena on pidentää asiakasyritystensä henkilöstön työuria ja vähentää työkyvyttömyyseläkkeitä työkykyjohtamista kehittämällä ja vaikuttavan kuntoutuksen avulla. Vuonna 2018 Varman asiakasyritysten keskimääräinen työkyvyttömyysmaksuluokka oli 3,7 (3,7). Varman asiakkaat ovat tyytyväisiä työkykyjohtamisen palveluihin, ja Varman suositteluhaluus on korkealla tasolla: suosittelutodennäköisyyttä kuvaava NPS-luku oli 62 (65). Varman kuntoutujista 76 %, 1 760 henkilöä, palasi takaisin työelämään vuoden aikana.

Tilikauden aikana uusista työkyvyttömyyseläkehakemuksista hylättiin Varmassa 33,0 (33,4) %. Kaikkien työeläkeyhtiöiden hylkäysosuus oli 31,5 (33,7) %. Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta muutti Varman tekemiä työkyvyttömyyseläkepäätöksiä 13,9 %:ssa (13,1) käsitellyistä tapauksista. Vastaava luku koko yksityisen työeläke-sektorin osalta oli 13,2 (14,1).

Varma huolehtii henkilöstönsä työhyvinvoinnista, osaamisesta sekä tasa-arvoisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta. Eri osa-alueille asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain toteutettavassa henkilöstökyselyssä. Varmalaisten työtyytyväisyyttä ja omistautuneisuutta mittaava PeoplePower-indeksi oli 72,2 (71,4), mitä voi pitää hyvänä tasona.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ja kokemusta mitataan erikseen kahden vuoden välein tehtävässä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyssä, jonka pohjalta tunnistetaan mahdolliset kehityskohteet. Vuonna 2018 Varmassa keskityttiin tehtävien vaativuusjärjestelmän uudistamiseen, työkultuurin kehittämiseen sekä tasa-arvon ja monimuotoisuuden edistämiseen.

Ympäristövastuu ja ilmastomuutoksen hillintä

Varman vaikutusmahdollisuuksia ympäristöön voidaan tarkastella yhtiön omassa toiminnassa (Varman toimitalo ja siellä tehtävän työn vaikutus ympäristöön), Varman toimitusketjussa sekä Varman sijoituskohteissa. Suurin vaikutusmahdollisuus syntyy Varman sijoitustoiminnan kautta.

Varma kartoitti vuonna 2016 sijoitustensa hiilijalanjäljen ja laati ilmastopolitiikan, jossa on asetettu tavoitteet hiilijalanjäljen pienentämiseen suorissa sijoituksissa omaisuusluokittain ja linjattu, että sijoitussalkkua muokataan Pariisin ilmastokokouksessa sovitun alle 2°C:een mukaiseksi.

Vuonna 2018 Varman noteerattujen osakesijoitusten hiilijalanjälki suhteessa liikevaihtoon pieneni 17 % vuoden 2015 lähtötasoon verrattuna, ja se oli 27 % pienempi kuin Varman vertailuindeksillä. Varman noteerattujen yritys-lainasijoitusten hiilijalanjälki suhteessa liikevaihtoon oli 28 % pienempi kuin vuonna 2015 ja 47 % pienempi kuin Varman vertailuindeksillä. Kiinteistösijoituksissa CO₂-jalanjälki pieneni 17 % suhteessa bruttoneliöihin vuodesta 2015.

Ilmatoriskien hallinta ja raportointi

Varma menestyi hyvin vuonna 2018 tehdyssä kansainvälisessä vertailussa, jossa tarkasteltiin eläkesijoittajien varautumista ilmastonmuutoksesta koituviin taloudellisiin riskeihin. Varma oli viidennellä sijalla Asset Owners Disclosure Projectin (AODP) ilmastoindeksissä, jossa oli mukana maailman 100 suurinta eläkesijoittajaa.

Varmassa analysoidaan jatkuvasti ilmastonmuutoksesta aiheutuvia taloudellisia riskejä ja mahdollisuuksia. Varma raportoi ilmastonmuutoksen liiketoimintavaikutuksista Task Force on Climate-related Financial Disclosures -suositusten (TCFD) mukaisesti ensimmäisen kerran vuodelta 2018. Varman TCFD-selvitys julkaistaan osana yritys-vastuuraporttia. TCFD-raportointia kehitetään ja laajennetaan Varmassa vuonna 2019.

Varma edellyttää sijoituskohteiltaan suunnitelmaa päästöjen pienentämiseksi ja kannustaa TCFD:n tapaan, että yhtiöt raportoivat siitä, miten ilmastonmuutos sisällytetään yhtiön hallinnointiin, strategiaan ja riskienhallintaan, etenkin päästöintensiivisillä aloilla.

Varma on poissulkenut sijoituksistaan yritykset, joiden liikevaihdosta yli 30 % tulee kivi- tai ruskohiileen perustuvasta toiminnasta. Lisäksi Varma on tunnistanut toimialoja, joilla on suurempi riski ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintoon liittyville riskeille eli korostunut ESG-seulonnan tarve. Tarkennettu ESG-seuranta ja -analyysi koskee mm. ilmatoriskeille merkittävästi altistuvia toimialoja.

Hiili-intensiivisyyden näkökulmasta Varmassa on tunnistettu ilmastonmuutokselle erityisen alttiiksi toimialoiksi öljy- ja kaasuteollisuus, sähkön- ja lämmöntuotanto sekä auto-, kaivos-, betoni- ja kuljetusteollisuus. Vuonna 2018 Varmassa kartoitettiin näiden toimialojen osuutta listatuissa osake- ja korkosijoituksissa. Vuoden 2018 päättyessä riskitoimialojen yhteenlaskettu osuus oli analysoiduissa omaisuuslajeissa pienempi kuin globaalissa vertailuindeksissä. Varma seuraa jatkossa ilmatoriskeille alttiiden toimialojen painoa sijoituksissa säännöllisesti ja laajentaa riskitoimiala-analyysiä myös muihin omaisuuslajeihin.

Ilmatoriskien kartoitus kiinteistösijoituksissa

Varma teetti ilmatoriskianalyysin myös suorista kiinteistösijoituksista syksyllä 2018. Varman suoraan omistamista kiinteistöistä 70 % on pääkaupunkiseudulla, ja nämä käytännössä sijaitsevat noin 10 kilometrin säteellä merenrannasta, jolloin niihin kohdistuu tavanomaista suurempi ilmatorasite. Kiinteistöille se voi tarkoittaa meritulvariskin ohessa sitä, että esimerkiksi viistosade ja voimakkaat tuulet saattavat tuoda haasteita kosteudenhallintaan. Tämän otetaan Varmassa huomioon kiinteistöjen kuntokartoitusten yhteydessä ja uudisrakennusten julkisivuratkaisuissa.

Varman kiinteistösalkulle tehtiin myös meritulvariskikartoitus. Sen lopputulos oli, että meritulvariski on vähäinen. Vuoteen 2100 mennessä vain viiteen Varman omistamaan kiinteistöön kohdistuu riskiä, kun tarkastelutaajuus on 1/1000 vuodessa. Varma huomioi meritulvariskin erityisesti uusia kohteita rakennuttaessaan ja niitä hankkiessaan.

Oman toiminnan ja toimitusketjun ympäristövaikutukset

Varman oman toiminnan ympäristövaikutuksia hallitaan WWF:n Green Office -järjestelmän avulla, johon saatiin sertifiointi vuonna 2016. Oman toiminnan hiilijalanjäljen pienentämiseksi toimitalossa on siirrytty vihreään sähköön ja asennettu katolle aurinkovoimala. Oman toiminnan hiilijalanjälki oli 34 % pienempi kuin vuoden 2015 lähtötaso.

Toimitusketjun ympäristönäkökohdat on otettu huomioon toimittajien yritysvastuuvaatimuksissa, joissa toimittajia kannustetaan käyttämään sertifioitua ympäristöjärjestelmää tai dokumentoitua toimintatapaa ympäristöasioiden hallinnassa.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä korruption ja lahjonnan torjunta

Varma on sitoutunut eettisissä liiketoimintaohjeissa mm. markkinaehtoiseen toimintaan, harmaan talouden torjumiseen, lahjonnan estämiseen ja vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin. Varma on sitoutunut myös toimimaan YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien periaatteiden mukaisesti ja edellyttää samaa toimitusketjultaan.

Varman omassa toiminnassa ei ole merkittäviä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä riskejä. Varman eettisissä liiketoimintaohjeissa on kuvattu lahjonnan ja korruption vastaisia ohjeita mm. lahjojen ja kestityksen antamisesta ja vastaanottamisesta sekä eturistiriitojen välttämisestä. Ohjeiston tukena on verkkokurssi, jonka vuonna 2018 suoritti 91 % varmalaisista. Kurssi suoritetaan kahden vuoden välein.

Eettisiä liiketoimintaohjeita täydentävät muut sisäiset linjaukset ja ohjeistukset, joita Varmassa on mm. tietoturvaan, tietosuojaan sekä rahanpesun tunnistamiseen liittyen.

Toimitusketjun vastuullisuuden hallinta

Varma on kartoittanut toimitusketjuaan vastuullisuuskysymysten selvittämiseksi ja määritellyt Varman edellyttämät vastuullisuusnäkökohdat, jotka on kirjattu toimittajien yritysvastuuvaatimukseen, Supplier Code of Conductiin. Niissä periaatteena on, että Varma sitouttaa suorat palveluntarjoajansa vastuullisuusvaatimukseen. Suora palveluntarjoaja on vastuussa omasta hankintaketjustaan. Yritysvastuuvaatimuksissa käsitellään mm. hyviä liiketoimintatapoja, ihmisoikeuksia, työturvallisuutta ja -terveyttä ja ympäristön kunnioittamista. Ohjeisiin on myös kirjattu ilmoitusvelvollisuus ja lupa auditointeihin.

Toimittajien yritysvastuuvaatimukset ovat liitteinä uusissa sopimuksissa. Varman toimitusketjun ensimmäinen porras ulottuu pääasiassa vain Suomeen: vuonna 2018 tehdyistä hankinnoista 98,8 % (99,1) % tuli kotimaisilta palveluntarjoajilta ja tavarantoimittajilta. Suurimmat hankinnat kohdistuvat rakennuttamiseen ja kiinteistöliiketoimintaan sekä it-palveluihin.

Toimitusketjujen vastuullisuutta kansainvälisesti arvioiva EcoVadis myönsi Varmalle kultatason tunnustuksen (CSR Rating Gold) vuonna 2018. Varman vastuullisuuskäytännöt arvioitiin erinomaisiksi, ja se ylsi 5 %:n parhaimmiston 45 000 analysoidun yrityksen joukossa. Toimittajien vastuullisuutta arvioitiin ympäristöasioiden, työelämän käytösten, eettisten toimintatapojen ja kestävän hankinnan näkökulmista.

Sijoituskohteiden vastuullisuuden arviointi

Varma edellyttää sijoituskohteiltaan, että listatut yhtiöt noudattavat kansallisen lainsäädännön lisäksi kansainvälisiä normeja ja sopimuksia, tavallisimmin YK:n Global Compact -yhteiskuntavastuualoitteen periaatteiden noudattamista ja esimerkiksi ihmisoikeuksien kunnioittamista. Varma käyttää normien noudattamisen tarkastamisessa ulkopuolista palveluntarjoajaa, joka käy läpi kahdesti vuodessa Varman suorat listatut osakesijoitukset, listatut yritysainasijoitukset sekä osakerahastot.

Lokakuussa 2018 tehty normien noudattamisen tarkastaminen kattoi kaikki Varman suorat osakesijoitukset listattuihin yhtiöihin, suorat listatut yritysainat ja kaikki aktiiviset osakerahastot. Kokonaisuudessaan tarkastelu kattoi 34 % Varman sijoituksista. Listatuissa osakesijoituksissa ja listatuissa yritysainasijoituksissa oli vuoden lopussa yksi yhtiö, jolla on vahvistettu ympäristöön kohdistuva rikkomus. Varma on mukana sijoittajien joukkokanteessa kyseistä yritystä kohtaan.

Varma sulkee eettisin perustein pois suorista sijoituksista yhtiöt, jotka keskittyvät tupakan valmistukseen ja yritykset, jotka valmistavat kiistanalaisia aseita, kuten ydinaseita, jalkaväkimiinoja, rypälepommeja ja kemiallisia sekä biologisia aseita.

Varma on allekirjoittanut YK:n tukemat vastuullisen sijoittamisen periaatteet (Principles for Responsible Investment, PRI) vuonna 2011. Varma raportoi vuosittain vastuullisesta sijoittamisesta PRI:n kehikon mukaisesti.

Ympäristöluokitukset ovat konkreettinen keino kehittää kiinteistöjen vastuullisuutta. Varman tavoitteena on sertifioida merkittävimmät rakennuksensa BREEAM-ympäristöluokituksen mukaisesti vuoteen 2025 mennessä. Laatujärjestelmällä tavoitellaan erityisesti energiatehokkuuden seurannan tehostamista ja todentamista. Tavoitteena on saavuttaa vähintään Good tai Very Good -taso. Vuonna 2018 kaikkiaan 15 Varman rakennusta sai BREEAM In-Use -ympäristösertifikaatin. Joukossa oli mm. kauppakeskuksia, kylpylähotelli ja toimistotaloja. Varmalla oli vuoden 2018 lopussa yhteensä 38 ympäristösertifioitua rakennusta, mikä muodostaa 34 % Varman suoraan omistetusta kiinteistökannasta.

Tulevaisuuden näkymät

Taloukasvun hidastuminen pitkään jatkuneen maailmantalouden kasvukauden jälkeen on odotettavissa, erityisesti Kiinan ja euroalueen vaikutuksesta. Odotamme markkinatilanteen jatkuvan vaativana. Usko keskuspankkien kykyyn normalisoida rahapolitiikkaa on koetuksella. Poliittiset riskit eivät näytä laantumisen merkkejä. EU:n parlamenttivaalit järjestetään kevään aikana ja Iso-Britannian vaikea EU-eroproessi jatkuu.

Suomen talous on kehittynyt hyvin viime vuosina ja työllisyys on parantunut voimakkaasti. Työllisyyden odotetaan edelleen kohentuvan, vaikka kasvunäkymät ovatkin heikentyneet. Pidemmällä tähtäimellä julkisen talouden kestävyys on riippuvainen rakenteellisten uudistusten jatkamisesta alueilla, jotka luovat kasvuedellytyksiä, parantavat työllisyyttä ja tehostavat julkista taloudenpitoa.

Varman jatkaa työeläkejärjestelmän tehokasta toimeenpanoa.